

[Kniha ve 21. století: sborník z konference konané ve dnech 11.-13. 2. 2020 na Slezské univerzitě v Opavě \[1\]](#)

Autor:

- [BUŘILOVÁ, Marcela](#) [2]

Číslo:

- [2021, ročník 30, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Recenze](#) [4]

Klíčová slova:

- [publikace](#) [5], [role knihoven](#) [6], [rozvoj knihoven](#) [7]

MRÁZOVÁ, Michaela (ed.). Kniha ve 21. století: sborník z konference konané ve dnech 11.-13. 2. 2020 na Slezské univerzitě v Opavě [online]. Vyd. 1. Ostrava: Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě, 2020 [cit. 2021-05-20]. 145 s. ISBN 978-80-7054-292-7. Dostupné z: http://k21.fpf.slu.cz/wp-content/uploads/2020/12/Sbornik_K21_2020_RC.pdf [8]

V únoru 2020 se konala pravidelná konference [Kniha ve 21. století](#) [9], mezi jejíž spoluorganizátory se řadí i SKIP. Z jejího jednání je k dispozici sborník přednesených příspěvků.

Jednání bylo rozděleno do tří relativně samostatných oblastí. První nesla název **Digitalizace a digitální služby**. Ve sborníku jsou k dispozici tři přednesené příspěvky. První s názvem *Digitální čtení v hybridním informačním prostoru* si připravil prof. Ing. Milan Konvit, Ph.D., z Ústavu mediamatiky Fakulty sociálních a ekonomických Univerzity Komenského v Bratislavě. Zamyslel se v něm nad tím, jak se musí změnit koncept současné knihovny. Nestačí jen dodat techniku a informační zdroje na nových nosičích, ale je nutné vytvořit hybridní prostor, který spojí prostor fyzikální a virtuální. Spojujícím článkem je tzv. digitální metadimenze, kterou proudí data a informace mezi oběma prostory. Autor poukázal na souvislost s koncepcí noosféry podle V. I. Vernadského a P. Teilharda de Chardin, koncepcí tří světů K. R. Poppera a koncepcí infosféry L. Floridiho.

Druhý příspěvek nese název *Stav digitalizace knihovních fondů v České republice a její využití v rešeršní a badatelské činnosti*. Autorem je ing. Aleš Brožek. Konstatuje v něm, že digitalizace tištěných knih, novin a časopisů přináší nesporné výhody uživatelům. Informuje o existenci Registru digitalizace, jehož smyslem je zabránit duplicitní digitalizaci. Hlavní část je věnována plnotextovému vyhledávání, jeho výhodám, ale i úskalím.

Poslední částí této sekce je příspěvek *Najnovšie poznatky z výskumu automatického rozpoznávania textov historických dokumentov* prof. PhDr. Dušana Katuščáka, Ph.D., z Ústavu bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Příspěvek popisuje evropský vědecký projekt základního výzkumu READ, ukončený v roce 2019, věnovaný rozvoji infrastruktury, která by postavila digitalizaci, automatické rozpoznávání, přepis a vyhledávání v historických dokumentech na technologicky nový základ.

Druhá oblast nese název **Role knihoven ve vzdělávání**. I v této sekci najdeme tři příspěvky. První

se jmenuje *Zapojení knihovníků do procesu vzdělávání studentů* a přednesla ho Mgr. Pavlína Tassanyi z Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě. Autorka popisuje tři různé způsoby informační podpory studentů poskytované v rámci neformálního vzdělávání v knihovnách. Jako hlavní uvádí přímou podporu, během které je knihovník v bezprostředním kontaktu se studentem a poskytuje specializované individuální poradenství v oblasti informační, mediální nebo jiné gramotnosti. Druhým způsobem je podpora zprostředkovaná, v níž se pracovník knihovny uplatňuje jako mentor studentů, kteří pak sami poskytují specializované služby. Třetí typ podpory je zaměřen na pedagogy. Pracovníci knihoven připravují materiály, zkušenosti a know-how, které mohou pedagogové přenést do své praxe a reagovat na problémy, které studenti řeší.

Druhý příspěvek pod názvem *Knihovny a vzdělávání v době ekologické krize aneb Co jsme se od Greta Thunberg (ne)naučili?* přednesl Mgr. Marek Timko, Ph.D., z Ústavu bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Zabývá se rolí knihoven v situaci globální ekologické krize ve vztahu k některým aspektům současného vzdělávání a výchovy. Poukazuje na problematické fenomény současnosti, jako je nárůst nekritického myšlení, problém postpravdy, klima-skepticismus a ekologické popírání. Jako řešení se nabízí výchova a vzdělávání i v neformálním prostředí, tedy v prostředí knihoven. Knihovny by – v rámci své společenské odpovědnosti – měly aktivně šířit, rozvíjet a prosazovat myšlenky, postoje a cíle environmentální gramotnosti.

Třetí příspěvek nese název *Centrum vzdělávání Městské knihovny Písek* a připravil si jej Mgr. Roman Dub z Městské knihovny v Písku. Autor uvedl hlavní principy vzdělávacího programu Centra vzdělávání Písek a jejich aplikaci v rámci vzdělávací činnosti knihovny v nových rekonstruovaných prostorách. Příspěvek je zaměřen také na vliv architektonického a designového řešení na programovou nabídku knihovny. Vzdělávací program knihovny může být rozšířen i na oblast polytechnických oborů, přestože jazykové a čtenářské dovednosti a oblast osobního a sociálního rozvoje pravděpodobně zůstanou v knihovnách častější oblastí vzdělávání. Jako velmi úspěšné se ukázalo propojování komunitní a vzdělávací činnosti.

Největší prostor dostalo téma **Architektura knihoven**. Sborník přináší celkem pět příspěvků na toto téma. První z nich je nazván *Knihovny a architektura* a jeho autorem je doc. Ing. arch. Karel Hájek, Ph.D., z Fakulty stavební Českého vysokého učení technického v Praze. Knihovny tradičně patří k významným stavbám měst a obcí, sloužícím nejširší veřejnosti. V současné době se knihovny transformují do podoby multifunkčních společenských center, jejichž významu také odpovídá jejich architektonické a dispoziční řešení. Příspěvek přibližuje vybrané zahraniční příklady z oblasti novostaveb i rekonstrukcí, včetně využití navazujícího veřejného prostoru. Text doprovází obrazová dokumentace.

Další příspěvek *Univerzitní knihovna jako prostor pro umění na příkladu Parks Library, Iowa State University, USA* je zaměřen na uvedenou knihovnu, kterou z vlastní zkušenosti popsala doc. Ing. arch. Eva Špačková, Ph.D., z Katedry architektury Fakulty stavební Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Jedná se o univerzitní knihovnu velké americké univerzity, kde jsou k dispozici knihy a další studijní, výukové a badatelské prameny a zdroje, ale zároveň představuje akademické komunitní centrum, a kromě toho slouží také jako galerie výtvarných děl.

Následující příspěvek *Architektura knihoven pro 21. století – příklady ze zahraničí* od Mgr. Jana Kamenického z Knihovny Filozofické fakulty Univerzity Karlovy shrnuje historii a současnost architektury knihoven. Formát zaznamenaných informací a znalostí sice podléhá změnám, ale poslání knihoven zůstává stejné. Proměnilo se ale chování jejich uživatelů a nároky na knihovní služby a knihovnickou práci. Příspěvek se na konkrétních příkladech ze zahraničí představuje, jak se v posledních letech tyto změny odrazily v architektuře knihoven.

Velmi zajímavý je příspěvek *Koncept Smart Library* od PhDr. Libuše Foberové, Ph.D., z Ústavu bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě. Cílem příspěvku je poukázat na nové technické a technologické možnosti, které nabízí koncept Smart Library, o němž uvažuje Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě pro novostavbu, tzv. Černou kostku. Prvky jako fotovoltaika střeše, dešťová voda a další prvky zelené knihovny by měly doplnit novou plně samoobslužnou knihovnu. Ta nabídne studentům, pedagogům a vědcům prostory, v nichž se na budou učit pracovat i s vizualizací dat. Ambicí je vytvořit chytré prostředí pro testování

technologických inovací ve výuce, skloubit fyzický prostor s digitálním a vytvořit kreativní veřejný prostor, který se stane centrem poznání ve 21. století. Příspěvek na konferenci Kniha ve 21. století z časových důvodů nezazněl, ale je zařazen do sborníku, protože tematicky doplňuje sekci Architektura knihoven.

Posledním článkem je *Příspěvek Tomáše Procházky a jeho rodiny k rozvoji těšínského tisku - vznik, vývoj, rekonstrukce, digitalizace*, jehož autorem je dr. hab. Zdzisław Gębołyś z Univerzity Kazimíra Velikého v Bydhošti. Provází nás historií tiskárny rodiny Procházek v Těšíně, které zahrnují více než dvě století. Autor se soustřeďuje především na technologický rozvoj tiskárny a na digitalizaci vydaných tisků.

Část sborníku věnovaná architektuře knihoven obsahuje řadu fotografií, modelů a nákresů, jak to ostatně toto téma vyžaduje. Sborník jako celek představuje zajímavý a aktuální informační zdroj pro vymezenou oblast.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/kniha-ve-21-stoleti-sbornik-z-konference-konane>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/kniha-ve-21-stoleti-sbornik-z-konference-konane>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/burilova-marcela>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/recenze>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/publikace>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/role-knihoven>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/rozvoj-knihoven>
- [8] http://k21.fpf.slu.cz/wp-content/uploads/2020/12/Sbornik_K21_2020_RC.pdf
- [9] <http://k21.fpf.slu.cz/>